

مسکن یک پارامتر توسعه

نقدی به حرفهای غیرمستدل در جلسه دفاع یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد

در جلسه‌ای که خانم ناهید شهاب‌فر از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان نقش مسکن در توسعه روستایی شهرستان شیروان دفاع می‌کرد، استاد مدعو در سر جلسه دفاع نظر داشتند که مسکن پارامتر توسعه نیست و بر این حرف اصرار می‌ورزیدند. لازمست به این مطلب پاسخ داده شود. امید است که در ضمن روشن شدن مطلب، دانشگاههای ما از جمله دانشگاه آزاد واحد مشهد، از افرادی که از بیرون دانشگاه به عنوان استاد مدعو برای رسالات دعوت می‌کنند دقت لازم به عمل آورند و آنها را توجیه کنند که:

- ۱- سعی کنند در سر جلسه دفاع نظرات مستدل علمی ارایه دهند.
- ۲- سعی کنند رعایت مسایل اخلاق علمی را بنمایند و اگر اشکالات پایه‌ای و بنیادی در رسالات دارند قبل از دفاع با استاد راهنما و مشاور و دانشجو در میان بگذارند تا یا خود توجیه شوند یا رفع اشکال شود و جلسات دفاع را به جلسات کشتی کج تبدیل نکنند.

اما پاسخ:

مسکن یکی از عمده‌ترین پارامترهای توسعه است.

- ۱- دلایل: ۱- در تمام شعارهای انقلابی این قرن از شعارهای اسلامی، چپ و راست و میانه‌رو، تأمین مسکن برای مردم یکی از مهمترین اهداف بوده است.
- ۲- در قوانین اساسی اکثر کشورها تأمین مسکن مناسب حداقل یک اصل یا بخشی از یک اصل را تشکیل داده است. برای اجرای این اصل است که تقریباً در همه کشورهای جهان وزارت مسکن وجود دارد.
- ۳- در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصل ۳، ۲۲، ۳۱ و ۴۳ به صراحت درباره تأمین مسکن مردم به شرح زیر مطلب آمده است.

اصل ۳، بند ۱۲: پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلام جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و تعمیم بیمه.

اصل ۲۲: حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

اصل ۳۱: داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است، دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندترند بخصوص روستائینان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

اصل ۴۳: برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه‌کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران براساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

بند ۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

اصل ۴۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ۹ بند دارد. توجه کنیم که مسکن در بند اول و اولین ردیف حتی قبل از خوراک و پوشاک ذکر شده است.

۴- بر پایه همین اصول است که در جمهوری اسلامی ایران مثل همه کشورها وزارت مسکن و شهرسازی وجود دارد

۵- حساب ۱۰۰ حضرت امام (ره) جزو اولین حسابهایی است که پس از انقلاب اسلامی جهت تأمین مسکن محرومان افتتاح شده است.

۶- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، یکی از ارگانهای انقلاب است که جهت رفع نیاز مسکن محرومان بویژه مسکن روستائیان تشکیل گردیده است.

۷- در اکثر کشورهای جهان از جمله ایران بانک مسکن و وام مسکن جهت ارتقاء سطح کمی و کیفی مسکن ایجاد شده است.

۸- در تمامی برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

مسکن به عنوان یک عامل اصلی توسعه تلقی شده است و اهداف و بودجه و اعتبارات برای آن پیشنهاد و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

در صفحه ۵۲ جلد دوم مستندات برنامه دوم، «شاخصهای آماری (مسکن) برای استفاده در برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» آمده است.

در صفحات ۴۱ - ۴۲ جلد سوم مستندات برنامه دوم، خط‌مشی‌های اساسی بخش مسکن طی برنامه دوم توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ۱۲ بند ازایه شده است.

در صفحات ۷۱-۷۳ جلد سوم مستندات برنامه دوم، مقایسه خط‌مشی‌ها و سیاستهای پیشنهادی سازمان برنامه و بودجه و شورای برنامه‌ریزی مسکن و عمران شهری و مصوبات شورای اقتصاد در خصوص مسکن آمده است.

در صفحات ۱۸۵ - ۱۷۱ جلد هفتم از مستندات برنامه دوم، خلاصه گزارش جلسات شورای برنامه‌ریزی امور مسکن و عمران شهری آورده شده است.

در فصل چهارم، صفحات ۱-۲۲ پیوست لایحه برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اهداف بخش مسکن و عمران شهری ذکر شده است.

در همین جلد صفحه ۳-۴ هدفهای کمی به شرح زیر توضیح داده شده است:

هدفهای کمی بخش دولتی

احداث ۲۳۲/۷ میلیون مترمربع زیربنای مسکونی در کل کشور؛

احداث و بهسازی ۲۵۹۰۰۰۰ واحد مسکونی در کل کشور؛

تولید ۱۳۰/۰۰۰ واحد مسکونی توسط بخش دولتی با زیربنای ۱۲/۲ میلیون مترمربع

منابع مالی: صفحه ۴-۴؛

به منظور تولید ۱۳۰/۰۰۰ واحد مسکونی به تفکیک ۲۲۰۰۰ واحد از محل منابع بودجه

عمومی و ۱۰۸۰۰۰ واحد از محل منابع شرکتهای دولتی در طول سالهای برنامه به ترتیب معادل

۳۷۴ و ۲۴۶۵/۳ میلیارد ریال (جمعاً ۲۸۳۹/۳) ریال سرمایه‌گذاری می‌شود.

هدفهای کمی بخش غیردولتی و اقدامات مورد نیاز

تولید ۲'۴۶۰'۰۰۰ واحد مسکونی

توجه شود: از مجموع تسهیلات اعطای سیستم بانکی به این بخش مبلغ ۸۵۰۰ میلیارد ریال آن در طول دوره برنامه (۵ سال) مورد حمایت سوبسیدی دولت قرار می‌گیرد. برای این منظور حداکثر تا ۱۰٪ از نرخ سود و کارمزد تسهیلات پرداختی توسط دولت تضمین می‌شود. به این ترتیب برآورد می‌شود که در طول سالهای برنامه دوم جمعاً معادل ۱۲۰۴ میلیارد ریال از محل اعتبارات بودجه عمومی به این امر اختصاص می‌یابد.

۹- هر ساله در همه کشورهای جهان و از جمله ایران صدها کنفرانس بین‌المللی و داخلی درباره توسعه و مسکن، برگزار می‌شود.

۱۰- در کشور ما شعارهای متعددی برای توسعه مسکن‌سازی به وجود آمده است. از جمله شعار معروف «پاک» (پس انداز - انبوه‌سازی، کوچک‌سازی).

۱۱- مسکن آنچنان پارامتری از توسعه است که در اکثر کشورهای جهان از جمله ایران، سرشماری مسکن همراه سرشماری نفوس انجام می‌شود. یعنی سرشماری ایران از ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۵ تحت عنوان سرشماری نفوس و مسکن انجام شده است. در این سرشماریها عوامل متعدد مربوط به مسکن، انواع مسکن، نحوه مالکیت و عمر ساختمان و غیره سرشماری شده است.

۱۲- بزرگترین صنعت بسیاری از کشورهای جهان از جمله کشور ما را مسکن‌سازی تشکیل می‌دهد. در مسکن آهن، آلومینیوم، مس، سیمان، گچ، آهک، آجر، چوب، شیشه، کاشی و سرامیک، انواع لوله‌های چدنی و سربی و کاتوچوبی، لامپ و وسایل الکترونیکی، کنتور آب، برق، شیرآلات و انواع وسایل دیگر که حجم عظیمی از مشاغل صنعتی را تشکیل می‌دهد وجود دارد. بعلاوه آدم بی‌مسکن (حالا یا صاحب‌خانه است یا مستأجر و غیره) یعنی کسی که در خیابان باشد به کولر، یخچال، قالی، ظروف و دهها چیز دیگر نیاز ندارد. بنابراین مسکن‌سازی یکی از مهمترین زمینه‌های اشتغال در بسیاری از کشورهاست.

۱۳- در سالهای ۱۹۹۸-۱۹۹۵ حدود ۱۸/۵٪ اعتبارات داده شده توسط کشورهای صنعتی به کشورهای توسعه یافته که در آمار بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول آمده است مربوط به مسکن است.

۱۴- هر ساله در ده‌ها کتاب علمی و گزارش‌های بانکهای جهانی و مرکزی کشورها از جمله بانک مرکزی ایران از مسکن به عنوان یکی از پارامترهای مهم توسعه نام برده می‌شود.

۱۵- در کنفرانس ریودوژانیرو که بزرگترین کنفرانس علمی - سیاسی مربوط به توسعه تشکیل شده در جهان است و بسیاری از اهداف آن به تصویب همه کشورهای جهان رسیده است، اعتبارات مربوط به «تأمین مسکن مناسب برای انسانها ۲۱۸ میلیارد دلار یعنی حدود ۲۰ برابر درآمد نفتی ایران در سال ۱۳۷۷ و شامل ۲۸ میلیارد دلار کمک اقتصادی به کشورهای جهان سوم دیده شده است. توجه شود که این اعتبار در ردیف دوم پس از اعتبار ۲۷۳ میلیارد دلاری برای ارتقاء سلامت انسان است. در همین کنفرانس اعتبار مربوط به مبارزه با فقر فقط ۳۰ میلیارد دلار و شامل ۱۵ میلیارد دلار کمک اقتصادی دیده شده است.

چگونه می‌شود که با این همه ضابطه کسی به عنوان استاد مدعو در سر جلسه دفاع یک پایان‌نامه اصرار ورزد که مسکن پارامتر توسعه نیست و حتی بخواهد نظر شخصی خود را که به احتمال ۹۹٪ از کم‌اطلاعی است تا از سوءنیت درباره نمره آن دانشجو اعمال کند؟

چرا اصلاً یک استاد مدعوی که از آموزش و پرورش می‌آید فکر می‌کند که گروه‌های جغرافیا، آن هم گروه معتبری مثل گروه دانشگاه آزاد واحد مشهد با یک موضوع غلط برای پایان‌نامه یک دانشجو موافقت می‌کنند؟ و یا استاد راهنما و مشاور در طول جریان پایان‌نامه متوجه این اشکال نشده‌اند.

آقایان باید توجه کنند که نظرات شخصی هر فرد محترم اما استانداردهای بین‌المللی و قوانین مملکت به خصوص قانون اساسی در اولویت محض هستند.

امیدواریم که:

- ۱- اینگونه ایرادهای غیرعلمی در یک جلسه صددرصد علمی و رسمی گرفته نشود.
- ۲- صاحبان اینگونه نظریات شخصی ابتدا نظریات خود را با افراد صاحب‌نظر به بحث بگذارند.
- ۳- گروه‌های جغرافیا در انتخاب اساتید مدعو دقت بیشتر به عمل آورند.

فصلنامه تحقیقات جغرافیایی